

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 152g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 10 alin. (1) din Codul penal și a articolului 458 alin. (3) din Codul de procedură penală

CHIȘINĂU

13 decembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 27 septembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 decembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „dar au antecedente penale” din articolul 10 alin. (1) din Codul penal și a articolului 458 alin. (3) din Codul de procedură penală, ridicată de dl Ruslan Nastas, parte în dosarul nr. 1a-991/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău, format din dnii Alexandru Spoială, Mihail Diaconu și Dorin Dulghieru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința Judecătoriei Râșcani, municipiul Chișinău, din 9 aprilie 2003, autorul excepției, dl Ruslan Nastas, a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 225/5 alin. (1) din Codul penal, adoptat pe 24 martie 1961. Acest articol reglementa infracțiunea de „fabricare, procurare, păstrare sau expediere ilegală de mijloace narcotice fără scop de desfacere”. Autorul excepției a executat pedeapsa cu amendă aplicată prin sentință.

4. La 26 octombrie 2021, dl Ruslan Nastas a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, o cerere de revizuire a sentinței din 9 aprilie 2003. Printr-o încheiere din 14 februarie 2022, cererea de revizuire a fost respinsă.

5. Dl Ruslan Nastas a contestat cu recurs încheierea din 14 februarie 2022. În cadrul unei ședințe din fața instanței de recurs, dl Ruslan Nastas a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „dar au antecedente penale” din articolul 10 alin. (1) din Codul penal și a articolului 458 alin. (3) din Codul de procedură penală.

6. Printr-o încheiere din 21 septembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea

Constituțională, în vederea examinării prevederilor contestate din articolul 10 alin. (1) din Codul penal, fără a se pronunța în privința articolului 458 alin. (3) din Codul de procedură penală.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 10
Efectul retroactiv al legii penale

„(1) Legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, **dar au antecedente penale.**

(2) Legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.”

9. Dispozițiile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 458
Cazurile de revizuire a procesului penal

„[...]

(3) **Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care:**

1) s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei;

2) s-au stabilit alte circumstanțe de care instanța nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii și care, independent sau împreună cu circumstanțele stabilite anterior, dovedesc că cel condamnat este nevinovat ori a săvârșit o infracțiune mai puțin gravă sau mai gravă decât cea pentru care a fost condamnat sau dovedesc că cel achitat sau persoana cu privire la care s-a dispus încetarea procesului penal este vinovat/vinovată;

3) două sau mai multe hotărâri judecătorești irevocabile nu se pot concilia;

4) Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției menționează că, potrivit articolului 10 alin. (1) din Codul penal, legea penală favorabilă are efect retroactiv, adică se extinde în privința persoanelor care au comis infracțiuni până la intrarea ei în vigoare, inclusiv în privința persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. Așadar, în cazul executării unei pedepse penale pentru o faptă care nu mai constituie infracțiune, persoana vizată nu beneficiază de efectul retroactiv al legii penale mai blânde. Deși antecedentele penale sunt stinse, consecințele acestei condamnări mai produc efecte, *e.g.* legea interzice accesarea în funcția de procuror sau judecător.

11. Potrivit autorului excepției, legislatorul a omis să reglementeze la articolul 458 alin. (3) din Codul de procedură penală posibilitatea revizuirii procesului penal în cazul în care o persoană a fost condamnată și a executat o pedeapsă pentru o faptă care nu mai constituie infracțiune.

12. În opinia autorului, textul „dar au antecedente penale” din articolul 10 alin. (1) din Codul penal și pretinsa omisiune legislativă de la articolul 458 alin. (3) din Codul de procedură penală sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 16, 20 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal și din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea observă că în cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, autorul ei contestă textul „dar au antecedente penale” din articolul 10 alin. (1) din Codul penal și articolul 458 alin. (3) din Codul de procedură penală. Totuși, în încheierea de admitere a ridicării excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată nu s-a pronunțat cu privire la articolul 458 alin. (3) din Codul de procedură penală. Curtea nu poate respinge sesizarea în această parte din simplul motiv că instanța de judecată a omis să se pronunțe referitor la excepția de neconstituționalitate a normei discutate. Prin urmare, Curtea reține că obiectul prezentei sesizări îl constituie ambele norme contestate de autorul excepției.

17. Raportate la criticile de neconstituționalitate invocate de autorul excepției, prevederile contestate nu au făcut obiectul altor sesizări la Curtea Constituțională.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unui recurs împotriva unei încheieri de respingere a cererii de revizuire a procesului penal. Curtea consideră că prevederile contestate pot fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Curtea menționează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă. Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință în vreun drept fundamental (DCC nr. 180 din 25 noiembrie 2021, § 17).

20. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

21. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolul 1 alin. (3) comportă un caracter general, reprezintă un imperativ care stă la baza oricăror reglementări și nu poate constitui un reper individual și separat (DCC nr. 23 din 22 februarie 2022, § 13). De asemenea, Curtea a reținut că articolele 16 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26).

22. În raport cu articolul 458 alin. (3) din Codul de procedură penală, autorul excepției consideră că acesta contravine articolului 20 din Constituție, pentru că nu reglementează dreptul de a cere revizuirea procesului penal în cazul în care o persoană a fost condamnată și a executat o pedeapsă pentru o faptă care nu mai constituie infracțiune.

23. Curtea notează că articolul 20 din Constituție este corespondentul articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la un proces echitabil. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a stabilit că articolul 6 din Convenție nu este aplicabil în cazul unei proceduri care vizează redeschiderea unui proces, deoarece persoana care solicită acest lucru, odată ce condamnarea sa a rămas definitivă, nu este „acuzată de o infracțiune”. Doar noile proceduri, după autorizarea redeschiderii procesului, pot fi considerate ca determinante la stabilirea temeiniciei unei acuzații în materie penală (*Dariusz Tytus Przywieczerski v. Polonia* (dec.), 31 august 2021, § 27). Astfel, Curtea nu poate reține incidența articolului 20 în raport cu prevederile articolului 458 alin. (3) din Codul de procedură penală (a se vedea *mutatis mutandis* DCC nr. 90 din 15 iunie 2021, §§ 24, 25).

24. De asemenea, Curtea nu poate reține incidența articolului 20 din Constituție în raport cu prevederile contestate ale articolului 10 alin. (1) din Codul penal care reglementează efectul retroactiv al legii penale mai blânde.

25. Curtea notează că problema abordată de autorul excepției referitoare la stabilirea prin acte normative de restricții pentru persoanele condamnate, după stingerea antecedentelor penale, are caracterul unei *actio popularis*, în lipsa invocării unui drept fundamental substanțial. Potrivit articolului 111 alin. (3) din Codul penal, stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale. Reglementarea unor restricții pentru persoanele condamnate, care au antecedentele penale stinse, nu se încadrează în sfera dreptului penal. De exemplu, interdicția aplicată unei persoane care a fost condamnată anterior de a accede în funcția de procuror sau judecător, la care face trimitere autorul excepției, ar putea pune în discuție incidența

dreptului la muncă sau a dreptului la respectarea vieții private. Totuși, nu este cazul prezentei sesizări, în care autorul excepției ridică, la modul abstract, problema anulării tuturor consecințelor unei condamnări anterioare.

26. Pentru că nu s-a constatat incidența vreunui drept fundamental invocat de autorul excepției, Curtea reține că nici articolele 1 alin. (3), 16 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

27. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „dar au antecedente penale” din articolul 10 alin. (1) din Codul penal și a articolului 458 alin. (3) din Codul de procedură penală, ridicată de dl Ruslan Nastas, parte în dosarul nr. 1a-991/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 13 decembrie 2022

DCC nr. 175

Dosarul nr. 152g/2022